

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ

22 май 2011 г. – Вариант 1

УВАЖАЕМИ ЗРЕЛОСТНИЦИ,

Тестът съдържа **38 задачи** по история и цивилизация и задача за отговор на исторически въпрос. 38-те задачи са **два вида**:

- задачи с избираем отговор;
- задачи със свободен отговор.

Първите 30 задачи (от 1. до 30. включително) в теста са от затворен тип с четири възможни отговора, обозначени с главни букви от А до Г, от които само един е верен. Отговорите на тези задачи отбелязвайте с черен цвят на химикалката в **листа за отговори**, а не върху тестовата книжка. За да отбележите верния отговор, зачертайте със знака кръгчето с буквата на съответния отговор. Например:

(A) (B) (C) (D)

Ако след това прецените, че първоначалният отговор не е верен и искате да го поправите, запълнете кръгчето с грешния отговор и зачертайте буквата на друг отговор, който приемате за верен. Например:

(A)   (C) (D)

За всяка задача трябва да е отбелязан не повече от един действителен отговор. Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, чиято буква е зачертана със знака .

Отговорите на задачите със свободен отговор (от 31. до 38. включително) се отбелязват в предоставения **свитък за свободните отговори**. Четете внимателно инструкциите! Срещу номера и главната буква на съответната задача/на съответното подусловие напишете верния отговор.

Задачата за **отговор на исторически въпрос** напишете в **свитъка за свободните отговори** на предвиденото за това място.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговорите!

1. Славяните успели да се настанят на Балканския полуостров през втората половина на VI и началото на VII в., защото:

- А) прабългарите им помогнали във военно отношение и многократно разгромили Византия
- Б) Византия била заета с важни външнополитически задачи и нямала възможност да отдели многобройна войска за защита на полуострова
- В) успели да се присъединят към военно-племенния съюз на хуните, което им донесло успех срещу империята
- Г) през целия период франките опустошавали западните части на империята и максимално улеснили славяните

2. Древните българи се препитавали основно чрез:

- А) търговия
- Б) земеделие
- В) лов и риболов
- Г) животновъдство

3. Кой е българският хан, чието име е пропуснато в надписа?

„_____ от бога владетел на многото българи, изпрати кавхан Исбул, като му даде войски (...). И кавханът отиде при смоляните (...). Българите сториха много добрини на християните, но християните забравиха. Ала бог вижда.”

Каменен надпис от Филипи, IX в.

- А) Телериг
- Б) Крум
- В) Омуртаг
- Г) Пресиян

4. Асен и Петър предложили съвместни действия срещу Византия на преминаващите през Балканите участници в Третия кръстоносен поход, командвани от:

- А) Ричард I Лъвското сърце
- Б) Фридрих I Барбароса
- В) Бонифаций Монфератски
- Г) Балдуин Фландърски

5. Кое определение описва понятието *ктитор*?

- А) лице, което дарява средства и имоти за изграждане или изписване на храм или манастир
- Б) средновековна българска титла, носена от лица, особено близки на владетеля
- В) духовно лице, което е основател на монашеска общност и на манастир
- Г) ръководител на военноадминистративна област в средновековна България

6. Посочете резултатите от унията, сключена от цар Калоян с папата:

- А) приемане на католицизма и налагане на латинския език като богослужебен
- Б) сключване на съюз с Рим и приемане на католицизма от българите
- В) сключване на военнополитически съюз с Рим и ръкополагане на Калоян за цар
- Г) признаване на върховната духовна власт на папата и ръкополагане на Калоян за крал

7. Коя е вярната хронологична последователност на управлението на владетелите?

- А) Йоан Асен II, Калиман I, Михаил II Асен
- Б) Калиман I, Йоан Асен II, Михаил II Асен
- В) Михаил II Асен, Йоан Асен II, Калиман I
- Г) Йоан Асен II, Михаил II Асен, Калиман I

8. Как се нарича разделянето на единната християнска църква на Западна (католическа) и Източна (православна)?

- А) ерес
- Б) схизма
- В) аскеза
- Г) симония

9. Характеристиката „професионална, неродова, корпоративна общност” се отнася за:

- А) селската община
- Б) училищното настоятелство
- В) градската махала
- Г) еснафа

10. Периодът на кърджалийството в Османската империя се характеризира като време на:

- А) беззаконие, хаос и анархия
- Б) засилване на централната власт
- В) реформи в империята
- Г) апогей на четническото движение

11. Какви промени настъпват през XVIII век в еничерския корпус?

- А) корпусът се трансформира в редовна турска армия с модерно въоръжение
- Б) корпусът е предаден под командването на чужденци и разквартируван в периферията на империята
- В) корпусът е унищожен със султански ферман на реформатора Селим III
- Г) еничерите се отдават на стопанска дейност, а редиците им се попълват от мюсюлмански деца

12. Посочете реда, в който възрожденските книжовни творби са подредени в хронологична последователност:

1) „История Славянобългарска” 2) „Рибен буквар” 3) „Неделник” 4) „Стематография”

- А) 4, 1, 2, 3
- Б) 1, 3, 4, 2
- В) 4, 1, 3, 2
- Г) 1, 4, 3, 2

13. Белег на европейското влияние във всекидневния живот на българите през Възраждането е:

- А) носенето на традиционни български носии
- Б) общите курбани и празници с мюсюлманите
- В) дългите пазарлъци на чаршията и панаирите
- Г) разходките по главната улица и вечеринките

14. Коя е основната причина за селските въстания в Северозападна България през 30-те – 40-те години на XIX век?

- А) появата на нови поземлени владения – чифлиците, в които започват да се използват машини
- Б) пропагандата от страна на Русия, която е заинтересована от българските действия
- В) желанието на българите да се присъединят към военните действия на Русия срещу Османската империя
- Г) несъстоялата се аграрна реформа, поради което в тези земи не се премахва тимарската система

15. Какво е отношението на великите сили към българския църковния въпрос преди Великденската акция?

- А) Русия е за неговото решение в полза на българите, а Франция и Англия подкрепят Цариградската патриаршия
- Б) Русия подкрепя Цариградската патриаршия, а Англия и Франция симпатизират на българската кауза
- В) само Австро-Унгария и Франция се застъпват за българската кауза
- Г) Италия, Франция и Русия категорично подкрепят българските искания

16. Посочете понятието, пропуснато в следния текст:

„През 1867 г. бил изготвен мемоар до султан Абдул Азис, в който ТЦБК предложил Османската империя да се реорганизира в българо-турска _____ монархия по подобие на Австро-Унгария.“

- А) абсолютна
- Б) теократична
- В) демократична
- Г) дуалистична

17. За коя българска въоръжена изява става въпрос в текста?

„Тази най-масова и значима въоръжена изява на националноосвободителното движение била потушена жестоко от османската армия и башибозука. Тя обаче превърнала за пръв път българския въпрос в централен дипломатически проблем на великите сили и ускорила българското освобождение.“

- А) Априлското въстание
- Б) Чипровското въстание
- В) Велчовата завера
- Г) Старозагорското въстание

18. Кой цар управлява Русия по време на Освободителната война (1877 - 1878 г.)?

- А) Николай I
- Б) Александър II
- В) Александър III
- Г) Николай II

19. Съгласно Търновската конституция изпълнителната власт в Княжество България е в ръцете на:

- А) Обикновеното народно събрание
- Б) Държавния съвет и Сената
- В) княза и Министерския съвет
- Г) Великото народно събрание

20. Посочете отговора, който най-добре предава основната мисъл на автора:

„Господа! Избирането на представителите за Народно събрание всякога става при известно настроение на обществото. По тая причина събранието винаги ще бъде склонно да удовлетворява повечето такива искания, нужди, интереси, които имат временно значение. Това винаги ще придава на законите временен характер и ще влече стремеж към постоянни изменения... След обсъждането на Сената, който ще бъде съставен по друг начин и поставен в други условия, постановяваните закони ще получават несравнено по-голямо съвършенство..., т.е. ще излязат такива, каквито трябва да бъдат законите...“

Реч на **Тодор Икономов** в Учредителното събрание

- А) Народното събрание е излишно
- Б) необходим е Сенат
- В) страната не се нуждае от закони
- Г) няма голяма полза от изборите

21. Как става назначаването на български владика в Македония в края на XIX век?

- А) българският екзарх издава ферман
- Б) султанът издава берат
- В) екзархът и вселенският патриарх се договарят по между си
- Г) вселенският патриарх издава писмена заповед

22. Посочете правилната корекция на допуснатата в текста фактологическа грешка:

„Източна Румелия е автономна област под пряката власт на султана. Областта обхваща около 36 хил. кв. км. и население от 816 хил. души. Столица на Източна Румелия е Пловдив. Областта се разделя на департаменти и кантони. Първ главен управител е Алеко Богориди. Според основния закон на областта – изработената от Европейската комисия конституция – в Източна Румелия има Областно събрание, Постоянен комитет и Главен управител.“

- А) основният закон на областта не е Конституция, а Органически устав
- Б) областта се дели на окръзи и околии, а не на департаменти и кантони
- В) първият Главен управител е Гаврил Кръстевич, а не Алеко Богориди
- Г) столица на областта не е Пловдив, а Стара Загора

23. Коя от институциите, изградени след Освобождението, има своите корени още през Възраждането?

- А) Българската академия на науките
- Б) Софийският университет „Св. Климент Охридски“
- В) Музикалната академия
- Г) Българската телеграфна агенция

24. Кой от посочените политици НЕ е жертва на политическо убийство?

- А) Стефан Стамболов
- Б) Петко Каравелов
- В) Димитър Петков
- Г) Александър Стамболийски

25. Посочете реда, в който договорите, сключени от България, са подредени в хронологична последователност:

1) Цариградски мирен договор; 2) Солунско примирие; 3) Българо-гръцки договор; 4) Лондонски мирен договор

- А) 3; 2; 4; 1
- Б) 2; 1; 3; 4
- В) 3; 4; 1; 2
- Г) 4; 2; 3; 1

26. Посочете отговора на въпроса защо Ал. Стамболийски смята, че носи „мъртвец“:

„Носим смъртник. Така отговорих на ония, които ме запитваха, щом слязох от влака на софийската гара, какво носим от Париж. И наистина на нас се предаде от конференцията в Париж един същински смъртник, който постави целия български народ в траур. Проектодоговорът за мир е един от най-ужасните. Ние знаехме и очаквахме, че ще бъдем съдени... но ние никога не допускахме, че тази присъда ще бъде толкова несправедлива и жестока ... Нас ни връщат в по-лошо положение от това, в което сме били преди 40 години. “

Из реч на Александър Стамболийски

- А) заради клаузите на Берлинския договор, утвърждаващи разпокъсването на България
- Б) защото, след края на мирните преговори, се връща сам от Париж
- В) защото носи предложените от Антантата условия за мир
- Г) заради преврата от 9 юни 1923 г., който го е свалил от власт

27. Коя от посочените формации най-добре отговаря на понятието *коалиция*?

- А) БРСДП (обединена)
- Б) Военният съюз
- В) Политическият кръг „Звено“
- Г) Народният блок

28. Начело на авторитарни режими в периода между двете световни войни стоят монарсите на:

- А) Югославия и Албания
- Б) Швеция и Норвегия
- В) Великобритания и САЩ
- Г) Германия и Италия

29. Кое от посочените НЕ е характерно за външната политика на България между двете световни войни?

- А) борба за излизане от международната изолация
- Б) съпротива срещу капитулациите и трибута към султана
- В) борба срещу репарациите и военните ограничения
- Г) неучастие във военнополитически съюзи със съседните държави

30. Заедно с коя държава България е приета в Европейския съюз?

- А) Румъния
- Б) Швейцария
- В) Полша
- Г) Хърватска

Отговорите на задачите от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. Срещу буквите в свитъка за свободните отговори запишете в хронологическа последователност три български антиосмански въстания от периода XVI – XVII век.

32. Срещу буквите в свитъка за свободните отговори запишете имената на личностите, които отговарят на описанието:

- А) Водач на богомилите от български произход, който през 1111 г. бил изгорен на клада в Константинопол.
- Б) Византийски император, поискал помощ от български владетел, за да си възвърне трона и в замяна на получената подкрепа, отстъпил на България областта Загоре.
- В) Български министър-председател, при чието управление България обявява официално своята независимост.

33. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете историческата личност и века, свързани с посочените събития/ факти:

- А) Първото българско въстание срещу византийската власт
- Б) Откриване на първото взаимно училище в Габрово
- В) „Походът към Рим” и завземането на властта в Италия

34. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете подходящия термин/понятие (*тоталитаризъм, адамитство, дервентджии, авторитаризъм, войнуци, исихазъм*), което съответства на даденото определение:

- А) Лица, които извършват охрана на планинските проходи по българските земи през периода на османската власт и срещу това си задължение получават данъчни облекчения
- Б) Официално мистично течение в православие, възникнало във Византия и разпространено по-късно в България
- В) Управление, при което една партия се слива с държавата и нейната идеология доминира изцяло във всички сфери на обществената и личния живот

35. За всяко от изброените понятия посочете конкретен пример от българската или съвременната световната история:

- А) трибутарна зависимост
- Б) репарации
- В) комитати

36. Прочетете внимателно откъса и отговорете на поставените въпроси:

А) По какъв повод е произнесено словото?

Б) Къде е бил изработен внесеният проект?

В) С какви свободи могат да се ползват депутатите при разискването му?

„По волята и предназначенията на ВСЕМИЛОСТИВЕЙШИЯ МОЙ ГОСПОДАР поздравявам Ви с отварянето на първото, в освободената Ваша страна Народно събрание...

Като ИМПЕРАТОРСКИ РУСКИ КОМИСАР по звание си и в силата на дадените ми ВИСОЧАЙШЕ пълномощие представям на Вашето обсъждане проект на Органическият устав, който в общи основи определя правата на бъдещия Български Княз и правата на Българския народ в делата на управлението на страната. ...

Предлагамия на Нашето обсъждане проект не е повече от една програма за улеснение на Вашите трудове... Но тази програма не трябва да стеснява и свързва Вашите убеждения. С пълна свобода и независимост на отделните мнения и общи прения да се изкаже всеки от Вас...”

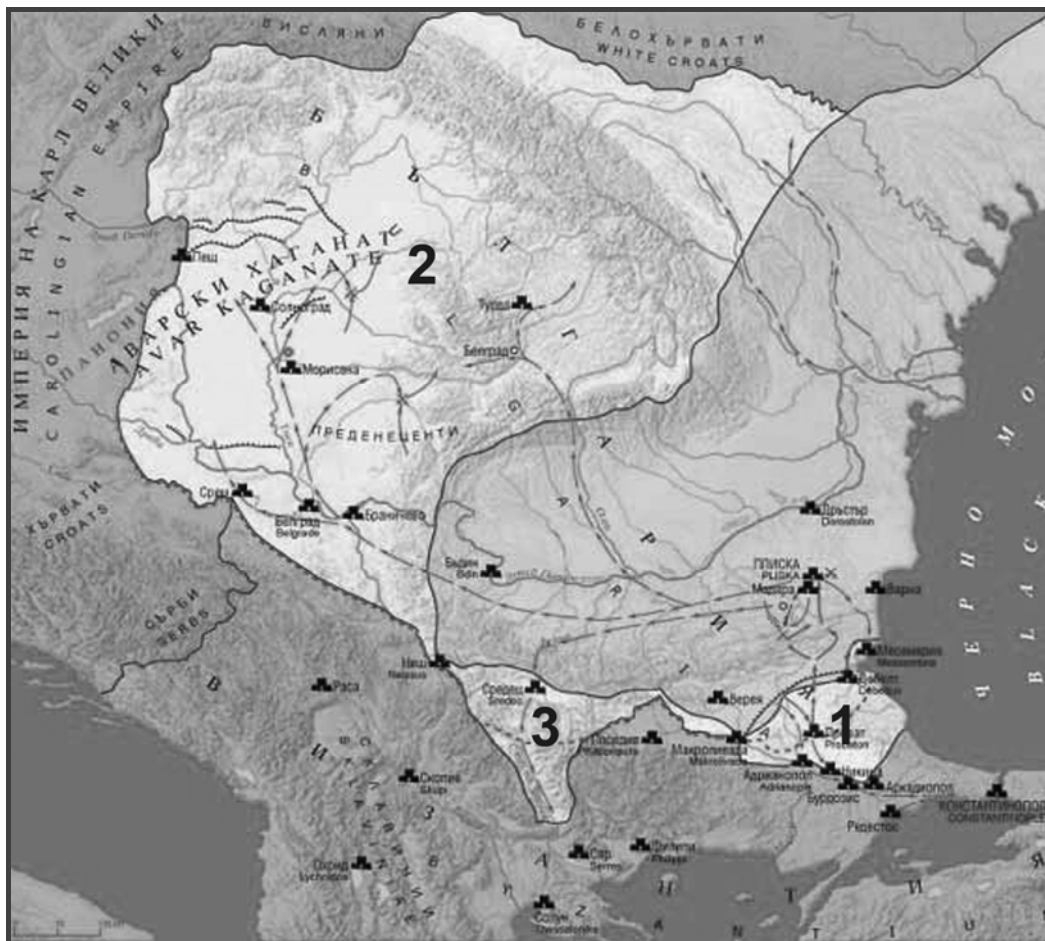
Из Слово на княз Дондуков-Корсаков

37. Разгледайте картата на средновековна България и изпълнете поставените задачи:

А) При управлението на кой владетел се осъществяват отразените на картата териториални придобивки?

Б) Срещу всяка цифра посочете коя е придобитата територия?

В) Посочете една последица от териториалните придобивки за стопанското развитие на България.

38. Разгледайте изображението и изпълнете поставените задачи:

А) С кой български владетел се свързва изображението?

Б) Посочете три елемента от изображението, които символизират върховната царска власт.

В свитъка за свободните отговори напишете в обем до 3 страници отговор на историческия въпрос:

Защо средновековни български владетели са преговаряли с Папството в Рим?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. При какви обстоятелства българският княз Борис Михаил се обръща към папа Николай I и с какви искания?
2. Как протичат преговорите и какъв е резултатът от тях?
3. При какви обстоятелства българският цар Калоян преговаря с папа Инокентий III и с какви искания?
4. Как протичат преговорите и какъв е резултатът от тях?
5. Как приключват отношенията между средновековната българската държава и Папството?

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ – 22 май 2011 г.

ВАРИАНТ № 1

Задача от 1. до 30.

Ключ с верните отговори

Въпрос №	Верен отговор	Брой точки
1.	Б	1
2.	Г	1
3.	Г	1
4.	Б	1
5.	А	1
6.	Г	1
7.	А	1
8.	Б	1
9.	Г	1
10.	А	1
11.	Г	1
12.	В	1
13.	Г	1
14.	Г	1
15.	Б	1
16.	Г	1
17.	А	1
18.	Б	1
19.	В	1
20.	Б	1
21.	Б	1
22.	А	1
23.	А	1
24.	Б	1
25.	В	1
26.	В	1
27.	Г	1
28.	А	1
29.	Б	1
30.	А	1

Задача 31. – 3 точки

Примерни отговори

- А) Първо търновско въстание**
- Б) Второ търновско въстание**
- В) Чипровско въстание**

Възможни са и други отговори

Задача 32. – 3 точки

- А) Василий Врач**
- Б) Юстиниан II**
- В) Александър Малинов**

Задача 33. – 6 точки

Събитие	Личност	Век
Първото българско въстание срещу византийската власт	Петър Делян/Алусиан/Тихомир	XI в.
Откриване на първото взаимно училище в Габрово	Васил Априлов/Неофит Рилски	XIX в.
„Походът към Рим” и завземането на властта в Италия	Бенито Мусолини	XX в.

Задача 34. – 3 точки

- А) дервентджии**
- Б) исихазъм**
- В) тоталитаризъм**

Задача 35. – 6 точки

Примерни отговори

- А) България след Берлинския конгрес**
- Б) България след Ньойския договор**
- В) военно-административни области, въведени от хан Омуртаг**

Възможни са и други отговори

Задача 36. – 5 точки

- А) откриване на Учредителното събрание**
- Б) в Русия**
- В) свобода на убежденията; свобода на мненията; свобода на дискусиите(пренията)**

Задача 37. – 5 точки

- А) хан Крум**
- Б) 1 - Източна Тракия; 2 - Трансилвания; 3 - областта около Средец/София**
- В) нараства икономическият потенциал на страната (възможни са и други отговори)**

Задача 38. – 4 точки

- А) цар Иван Асен II**
- Б) скипър, кълбо с кръст, корона (възможни са и други отговори)**

ВТОРА ЧАСТ – 35 точки

Отговор на исторически въпрос:

Защо средновековни български владетели са преговаряли с Папството в Рим?

35 точки се получават за пълен отговор, който включва:

- Определяне и изясняване на ключовите понятия в заглавието;
- Отговори на петте съпътстващи въпроси;
- Правилен подбор на основните факти;
- Анализ и обобщения на основата на аргументирани твърдения и верни факти;
- Висока езикова и правописна култура.

30 точки се получават, когато са разчетени и изяснени ключовите понятия, разработени са отговорите на петте съпътстващи въпроса, направен е верен подбор на основните факти, но са допуснати незначителни пропуски в аргументацията и обобщенията по един от съпътстващите въпроси. Показана е висока езикова култура.

25 точки се получават, когато са разчетени и изяснени ключовите понятия, разработени са отговорите на петте съпътстващи въпроса, направен е верен подбор на основните факти, но са допуснати незначителни пропуски в аргументацията и обобщенията по два от съпътстващите въпроси. Показана е висока езикова култура.

20 точки се получават, когато са разчетени и изяснени ключовите понятия, разработени са отговорите на петте съпътстващи въпроса, направен е верен подбор на основните факти, но са допуснати незначителни пропуски в аргументацията и обобщенията по три от съпътстващите въпроси. Допуснати са незначителни стилови и езикови неточности.

15 точки се получават, когато са разчетени и изяснени ключовите понятия, разработени са отговорите на петте съпътстващи въпроса, направен е верен подбор на основните факти, но са допуснати незначителни пропуски в аргументацията и обобщенията по четири от съпътстващите въпроси. Допуснати са значителни стилови и езикови неточности.

10 точки се получават, когато липсва отговор на един от съпътстващите въпроси, а по другите са допуснати фактологически грешки и са изложени само отделни аргументи, липсват обобщения. Допуснати са значителни стилови и езикови неточности.

5 точки се получават, когато не са разработени съпътстващите въпроси, допуснати са груби фактологически грешки, липсват анализ и обобщение, показана е слаба езикова култура.

0 точки се получават, когато липсва отговор на историческия въпрос.